

3 SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMIALA

3.1 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintakertomus

3.1.1 Olennaiset tapahtumat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toiminnassa

3.1.1.1 Pormestarin katsaus

Vuosi 2023 oli merkittävä Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Kansallisesti toteutettu sote-uudistus ja hyvinvointialueiden perustaminen oli historian suurin hallinnollinen muutos. Uudenmaan erillISRatkaisu mahdollisti Helsingin kaupungin jatkamisen vahvana sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelujen järjestäjänä.

Toteutimme sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen yhdistymisen toimialaksi sekä rahoituksen eriyttämisen kunta-Helsingistä onnistuneesti. Olemme luoneet uusia yhteistyörakenteita muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden, Hus-yhtymän ja Etelä-Suomen yhteistyöalueiden kanssa.

Sote-uudistus ja siihen liittyvä valtion ohjauksen lisääntyminen on tuonut toimialalle paljon uusia tehtäviä ja velvoitteita. Uudessa tilanteessa olemme pystyneet vastaamaan hyvin meihin kohdistuneisiin odotuksiin ja huolehtimaan edelleen riittävästä ja laadukkaista sosiaali-, terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluista helsinkiläisille. Olemme edistäneet kaupunkistrategian ja palvelustrategian tavoitteita muun muassa vähentämällä asunnottomuutta, kehittämällä uusia toimintatapoja tukea lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuuden kokemusta sekä parantaneet pelastustoiminnan toimintavalmiutta.

Valtion rahoitusmalli ei huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä ja rahoitusmuutokset ovat vaikeuttaneet toiminnan ja talouden suunnittelua ja johtamista. Taloutemme on kuitenkin ensimmäisen toimintavuoden jälkeen tasapainossa. Toimialan tulos oli 29 miljoonaa euroa, joka oli noin 32 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Toimialan sitova toimintakate toteutui 10 miljoonaa euroa talousarviota parempana, johtuen erityisesti käyttötalouden tulojen toteutumisesta 43 miljoonaa euroa arvioitua suurempina. Vastuullisen taloudenpidon ja tulevien vuosien rahoitusnäkymien epävarmuuden vuoksi jatkamme määrätietoisesti muutosohjelmaa talouden tasapainottamiseksi tulevina vuosina.

Olemme johdonmukaisesti pyrkineet vaikuttamaan yhteistyössä kunta-Helsingin sekä muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa valtion rahoitukseen, rahoituksen laskentamalliin ja rahoituksen pohjalla oleviin tarvetekijöihin.

Koronapandemia on poistunut otsikoista, mutta sen vaikutukset näkyvät yhä toimialalla. Epidemiasta on jäänyt hoito- ja palveluvelkaa, joka on lisännyt palvelutarvetta monissa toiminnoissamme. Henkilöstön riittävyys on edelleen keskeisin kysymys toimialalle, ja siihen vaikutamme monipuolisilla toimilla niin palkkauksen, koulutusmäärien, oppilaitosyhteistyön, johtamisen kuin kansainvälisen rekrytointinkin avulla.

Haluan kiittää koko sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen henkilöstöä, joka on poikkeusvuosien ja suuren hallinnollisen muutoksen keskellä kantanut vastuuta esimerkillisesti ja ammattimaisesti ja kyennyt huolehtimaan sekä laadukkaista palveluista helsinkiläisille että talouden tasapainosta.

Juhana Vartiainen

3.1.1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

1.1.2023 perustettiin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala, jonka palvelukokonaisuudet ovat perhe- ja sosiaalipalvelut, terveys- ja päihdepalvelut, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut, pelastustoimen palvelukokonaisuus sekä hallinto. Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa toteutettiin palvelukokonaisuuden organisaatiouudistus 1.1.2023. Terveys- ja päihdepalveluissa toteutettiin psykiatria- ja päihdepalveluissa organisaatiomuutos, palvelu jaettiin 1.9.2023 alkaen asumis-, kriisi- ja päihdepalveluun sekä psykiatriaan.

Sote-uudistuksen myötä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen luottamustoimielimiin ja niiden päätöksentekoon tuli joitain muutoksia. Perusratkaisu säilyi kunnallista päätöksentekoa vastaavana. Helsingissä kaupunginvaltuusto käyttää kuntalaissa tarkoitettua ylintä toimivaltaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävissä ja vastaa hyvinvointialueiden aluevaltuustoa.

Helsingin kaupunginvaltuustoon kuuluu 85 jäsentä. Vuoden 2023 aikana valtuusto kokoontui 20 kertaa. Valtuuston paikat jakautuivat vuoden lopussa ryhmittäin seuraavasti: Kokoomus 22, Vihreät 18, Sosialidemokraattinen puolue 13, Vasemmistoliitto 11, Perussuomalaiset 9, Ruotsalainen kansanpuolue 5, Liike Nyt 3, Keskusta 2 ja Kristillisdemokraatit 1. Valtuuston puheenjohtajana toimi tammi-kesäkuussa 2023 Fatim Diarra (Vihr.), I varapuheenjohtajana Harry Bogomoloff (Kok.) sekä II varapuheenjohtajana Pilvi Torsti (SDP) huhtikuuhun saakka ja hänen jälkeensä Ville Jalovaara (SDP) kesäkuuhun saakka. Valtuusto valitsi uudet puheenjohtajat 14.6.2023 pidetyssä kokouksessa. Vuoden 2023 loppuun saakka valtuuston puheenjohtajana toimi Reetta Vanhanen (Vihr.), I varapuheenjohtajana Harry Bogomoloff ja II varapuheenjohtajana Ville Jalovaara (SDP).

Hyvinvointialueiden aluehallitusta vastaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksessa on 15 jäsentä. Toimikautena 2023–2025 paikat jakautuvat seuraavasti: Kokoomus 5, Vihreät 4, SDP 2, Vasemmistoliitto 2, Perussuomalaiset 1 ja Ruotsalainen kansanpuolue 1. Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii pormestari Juhana Vartiainen (Kok.), I varapuheenjohtajana kaupunkiympäristön apulaispormestari Anni Sinnemäki (Vihr.) ja II varapuheenjohtajana kasvatuksen ja koulutuksen apulaispormestari Nasima Razmyar kesäkuuhun 2023 ja hänen jälkeensä Johanna Laisaari (SDP).

Kaupunginhallituksen alaisen sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan tehtävät on jaettu osin lainsäädännön ja osin Helsingin kaupungin hallintosäännön perusteella. Kaupunginvaltuusto on asettanut hallintosäännön perusteella sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle yksilöasioiden jaoston ja pelastusjaoston. Uutena luottamustoimielimenä perustettiin vuonna 2023 kansalliskielilautakunta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan apulaispormestarina sekä sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan puheenjohtajana toimii Daniel Sazonov (Kokoomus). Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnassa on 13 jäsentä. Paikat jakaantuvat seuraavasti Kokoomus 4, Vihreät 3, SDP 2, Perussuomalaiset 2, Vasemmistoliitto 1, Ruotsalainen kansanpuolue 1. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimii Pentti Arajärvi (SDP). Sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasioiden jaosto huolehtii eräistä sosiaali- ja terveystoimialan muutoksenhakuasioista ja muista viranomaisasioista. Jaostossa on 9 jäsentä. Jaoston puheenjohtajana toimii Laura Varjokari (Kokoomus) ja varapuheenjohtajana Sinikka Vepsä (SDP). Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan pelastusjaosto vastaa pelastustoimen tehtävien päätöksenteosta hallintosäännön mukaisesti. Jaostossa on 9 jäsentä. Jaoston puheenjohtajana toimii Antti Hytti (SDP) ja varapuheenjohtajana Martina Houtsonen (Perussuomalaiset).

Kaupunginvaltuusto (Kvsto 13.9.2023 §215) otti kauppatieteiden maisteri, valtiotieteiden maisteri Jukka-Pekka Ujulan kansliapäällikön virkaan seitsemän vuoden määräajaksi. Kansliapäällikkö toimii sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtajan esihenkilönä. Kaupunginvaltuusto (Kvsto 1.11.2023 §249) otti lääketieteen lisensiaatti Juha Jolkosen toimialajohtajan virkaan seitsemän vuoden määräajaksi. Virantoimitus alkoi 20.12.2023. Virkaan valitulle ei asetettu koeaikaa.

Kaupunginvaltuusto teki vuoden 2023 aikana hallintosääntöön joitakin tarkistuksia. Valtuusto päätti 24.5.2023 (§ 119) nuorten vaikuttamistoimielimen (nuorisoneuvoston) valitsemien edustajien läsnäolo- ja puheoikeudesta kaupunginvaltuustossa.

Kaupunginvaltuusto päätti 13.9.2023 (§214) nuorten aloitteiden käsittelyn muutoksesta. Hallintosäännön muutoksella toteutettiin nuorten aloitteiden käsittelyn uudistus. Nuorten aloitteiden käsittelyssä siirryttiin toimialalautakuntamalliin, jossa aloitevastauksen antaa se lautakunta tai johtokunta, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu. Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen tai suoraan kaupunginhallituksen alaisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvia toimenpiteitä koskeviin aloitteisiin vastaa pormestari. Nuorten aloitteita käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 26.4.2023 §94.

Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti 16.8.2023 (§182) useista hallintosäännön teknisluonteisista muutoksista ja täsmennyksistä.

Helsingissä kaupunginkanslia tuottaa hallinnon palveluja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle ja palveluista on lainsäädännöstä tulevan talouden eriyttämisvelvoitteen vuoksi tehty yhteistyösopimus.

Tilivelvollisuus

Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toimielimen jäsenen ja viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, siihen voidaan kohdistaa tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja valtuusto päättää myönnettävästä vastuuvapaudesta. Kaupunginhallituksen hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeessa on määritelty, että kaupungin toiminnoissa eli myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toiminnoissa tulee noudattaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Sillä tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon laillisuutta ja tuloksellisuutta.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta kaupungin toimielinten jäsenet eli myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijää ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavaa henkilöä hänen toimiessaan toimielimen alaisena. Toimielinten varajäseniin ja johtavien viranhaltijoiden varahenkilöihin sovelletaan samoja säännöksiä heidän toimiessaan tehtävässä. Lisäksi tilivelvollisten määrittelyssä on otettu huomioon kaupungin tilintarkastajan näkemys tilivelvollisista. Helsingissä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan johtavat viranhaltijat ja toimielinten esittelijät on pääsääntöisesti määritelty hallintosäännössä. Johtavien viranhaltijoiden tehtävänä on suunnitella, seurata ja valvoa johtamansa hallinnollisen kokonaisuuden toimintaa sekä vastata sen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Määritelmää tilivelvollisista sovelletaan ottaen huomioon, että kaupungin vastuunalainen tilintarkastaja voi tilintarkastuskertomuksessaan kohdistaa muistutuksen muullekin kuin edellä olevan määritelmän piiriin kuuluvalla viranhaltijalle ja esittää vastuuvapauden epäämistä. Vaikka sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan työntekijä ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on hoidettava tehtävänsä asianmukaisen huolellisesti. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimerkiksi esihenkilöä valvontavastuusta. Tilivelvollisten määrittely ei estä kohdistamasta vahingonkorvausvaatimusta tai rikossyytettä muuhun henkilöön kuin tilivelvolliseen.

Kuntalain mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko kaupungin ja siihen kuuluvan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Lisäksi tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessaan tehtävä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tarkastusviraston toimittama luettelo tilivelvollisista sosiaali-, terveys- ja

pelastustoimialalla

Luottamushenkilöt

- Kaupunginhallituksen ja sen jaostojen jäsenet
- Lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet
- Liikelaitosten johtokuntien jäsenet
- Pormestari

Keskushallinto

- Kansliapäällikkö
- Elinkeinojohtaja
- Hallintojohtaja
- Henkilöstöjohtaja
- Strategiajohtaja
- Rahoitusjohtaja
- Viestintäjohtaja
- Työllisyysjohtaja
- Palvelukeskusliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Työterveysliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Rakentamispalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Kaupunginlakimies
- Sisäisen tarkastuksen päällikkö
- Hankintajohtaja
- Digitalisaatiojohtaja

Tarkastusvirasto

- Tarkastusjohtaja

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

- Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
- Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja
- Terveys- ja päihdepalvelujen johtaja
- Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja
- Pelastuskomentaja
- Hallintojohtaja
- Lastensuojelun johtaja
- Vammaisten sosiaalityön päällikkö
- Asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja
- Kotihoidon johtaja
- Perheiden erityispalveluiden päällikkö
- Neuvolan ja lapsiperheiden kotipalvelun päällikkö
- Pohjoisen aikuissosiaalityön päällikkö
- Nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja
- Asiakasmaksupäällikkö
- Talous- ja suunnittelujohtaja

3.1.1.3 Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille ja Ahvenanmaan maakunnalle. Helsingillä säilyi ainoana kuntana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen (Sotepe) järjestämisvastuu.

Sote-uudistuksen lainsäädännön mukaisesti ja Kirjanpitolausannon hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunnon ohjella noudattaen laadittiin Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle aloittava tase, josta kaupunginvaltuusto päätti 22.11.2023. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan peruspääoman määräksi muodostui 102 555 988,38 euroa.

Vuoden 2023 alusta lakkautettiin kehitysvammaisten erityishuoltopiirit (Eteva ja Kärkulla). Kehitysvammaisten terveyspalvelujen järjestämisestä on sovittu HUSin kanssa järjestämissopimuksessa. Uudistuksen yhteydessä Kärkullan kuntayhtymän tehtävät, Helsingissä sijaitsevat toimitilat ja henkilöstö siirtyivät Helsingin kaupungille liikkeenluovutuksena vuoden 2023 alusta lähtien.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut rahoitettiin vuoden 2023 alusta valtionrahoituksella ja -avustuksilla sekä käyttötalouden tuloilla. Näillä katettiin käyttötalouden menot, irtaimen investoinnit ja muut hankinnat sekä poistot. Valtiovarainministeriö teki 29.12.2022 päätöksen hyvinvointialueille maksettavasta vuoden 2023 rahoituksesta. 21.3.2023 valtiovarainministeriö päätti hyvinvointialueille maksettavasta kertakorvauksen ennakkomaksusta. 24.11.2023 valtiovarainministeriö teki päätöksen hyvinvointialueiden 2023 rahoituksen joulukuun maksuerän muuttamisesta. 21.12.2023 valtiovarainministeriö teki päätöksen hyvinvointialueille maksettavasta vuoden 2023 rahoitusta korjaavasta kertakorvauksesta. Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen valtionosuudet muuttuivat talousarvion 2023 luvusta yhteensä 8,6 miljoonaa euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, Uusimaa-laki) 20 §:n 1 momentin mukaan Helsingin kaupungin on eriytettävä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) nojalla maksettavalla rahoituksella, lakisääteisen sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen järjestämisestä perittävillä asiakasmaksuilla sekä muilla lakisääteisen sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen järjestämisestä kertyvillä tuotoilla rahoitettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen (eriytettävät tehtävät) kaupungin talousarviossa ja kirjanpidossa. Uusimaa-lain 20 §:n 3 momentin mukaan Helsingin kaupunki ei saa käyttää muuhun toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain nojalla maksettavaa rahoitusta taikka sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä perimiään asiakasmaksuja taikka muita näihin tehtäviin kohdistuvia tuottoja.

Sote-uudistusta koskevassa lainsäädännössä ei kunnallisen itsehallinnon vuoksi oteta kantaa Helsingin kaupungin sisäiseen organisoitumiseen. Lainsäädäntöön kirjatun talouden eriyttämisvelvoitteen vuoksi laadittiin yhteistyösopimuksia sotepe-toimialan ja Kunta-Helsingin välille palvelujen tuottamisesta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa sotepe-toimialalle opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologitoiminnan sekä vammaisten lasten loma-ajantoiminnan. Lisäksi Kunta-Helsingissä kaupunginkanslia tuottaa sotepe-toimialalle hallinnon palveluja.

Sotepe-toimiala tuottaa Kunta-Helsingille yleiskatteisen rahoituksen ulkopuolisia palveluja, joiden menoja vastaavat tulot saadaan yhteistyösopimukseen perustuen. Näitä palveluita ovat maahanmuuttajien alkukartoitus- ja kotoutumissuunnitelmat, asumisneuvonta, väestönsuojelu, Pelastuskoulu, väestönsuojat, hautauspalvelut ja koulutusyhteistyö avotyötoiminnassa.

Valtuusto hyväksyi HUS-järjestämssopimuksen 24.5.2023 (§121). HUS-järjestämssopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäinen sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen

järjestämiseksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.11.2023 §257 Helsingin alueen pelastustoimen palvelutasoa koskevat päätökset vuosille 2024–2026.

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 15.11.2023 pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukaisesti Helsingin alueen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 2024–2026.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yleistä toimintaympäristöä leimasi vuonna 2023 epävarmuuden jatkuminen: maaliskuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota, talouden korkotilanteen epävarmuus, kiihtynyt inflaatiokehitys ja energiahintojen nousu vaikuttivat toimintaan ja talouteen. Toimialan toimintaan vaikutti alkuvuonna myös palkkajärjestelmämuutoshankkeen haasteet. Alkuvuonna 2023 organisoitiin kaupunkitasoisesti palkanlaskennan tilanteen hallintaa varten vakauttamishanke sekä hankittiin sen tueksi konsulttipalvelua. Tilannetta pyrittiin vakauttamaan palkkaamalla Taloushallintopalveluliikelaitos Talpan palkkahallintoon ja sen asiakaspalveluun lisähenkilöstöä. Kaupunginhallitus (Kh 9.1.2023 §11) päätti myöntää vuoden 2023 talousarviosta 6 000 000 euroa palkanmaksu-uudistuksesta johtuvien korjaustoimenpiteiden suorittamiseen.

Inflaatiokehitys vaikutti sotepe-toimialan palvelujen ostojen hintakehitykseen ja näkyi vuoden 2023 aikana laadituissa sopimuksissa kohonneina kustannuksina. Yleinen korkokehitys johti siihen, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kassavaroista maksettiin ennakoitua enemmän korkoa.

Lakisääteisissä tehtävissä tapahtui vuoden 2023 aikana muutoksia. Terveys- ja päihdepalveluissa tuli 1.9.2023 voimaan tiukentuneet hoitoon pääsyn rajat terveysasemapalvelussa ja suun terveydenhuollossa. Perhe- ja sosiaalipalveluissa oppilas- ja opiskelijahuollon mitoitukset tiukentuivat. Helsingin pelastuslaitoksen järjestämisvastuulle kuuluu jatkossa valtioneuvoston asetuksen perusteella pelastustoimen järjestämislain mukainen pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius. Vuoden 2023 alusta voimaan astuneen lain pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) velvoitteiden mukaisesti omavalvonta käynnistettiin ja sitä kehitettiin edelleen.

Vuoden 2022 arviointikertomus ja tilinpäätös käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 21.6.2023. Talousarvio sisältäen eriytetyn sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvion vuodelle 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.11.2023.

3.1.1.4 Toimialan henkilöstö

	Vakinaiset 2023	Määräaikaiset 2023	Oppilas- /harjoittelija 2023	Oppisopimus- suhteinen 2023	Yhteensä 2023
Sosiaali- ja terveystoimiala	10 494	3 511	17	138	14 160
Pelastustoimiala	721	31	0	0	752
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala	11 215	3 542	17	138	14 912

Vuoden 2023 lopussa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palveluksessa oli vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa yhteensä 14 912 työntekijää (ilman palkkatuella työllistettyjä). Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala perustettiin 1.1.2023 ja pelastuspalveluiden henkilöt työskentelivät aiemmin kaupunkiympäristön toimialalla. Lisäksi sote-uudistuksen myötä tehtiin henkilöstösiirtoja esimerkiksi kaupunginkansliaan, joten vuoden 2022 vertailukelpoisia henkilöstölukuja ei ole saatavissa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta.

Palkkakustannukset olivat noin 657 miljoonaa euroa. Henkilöstön palkitsemiseen käytettiin 12 miljoonaa euroa. Vuokratyövoiman kustannukset olivat lähes 48 miljoonaa euroa. Sairaus-, työtapaturma- ja kuntoutuspoissaolot olivat yhteensä 4,68 prosenttia.

Vuonna 2023 henkilöstöstä (vakituiset, määräaikaiset, oppisopimussuhteiset ja harjoittelijat) 80,9 prosenttia oli naisia ja 19,1 prosenttia miehiä. Henkilöstön suurin ikäryhmä oli alle 30–34 vuotiaat, joita oli vakinaisesta henkilöstöstä 21,9 prosenttia. Virallisesta henkilömäärästä muunkielisten määrä oli 9,7 prosenttia.

Toimialan henkilöstön saatavuus on edelleen vaikeutunut. Pormestarin johtama ohjelmaryhmätyö korvasi vuonna 2022 käynnistetyn työvoiman saatavuuden hankkeen. Ohjelmaryhmän neljä toimenpidekokonaisuutta ovat ulkomailta rekrytointi työvoimapula-aloille, Suomessa olevien osaajien ohjaaminen kaupungin tehtäviin monikielisyyden vahvistaminen kaupunkiorganisaatiossa sekä sisäisten polkujen vahvistaminen työvoimapula-alojen tehtäviin. Syksyllä 2023 hyväksyttiin ulkomailta rekrytoinnin eettiset periaatteet.

Toimialan suurimmat henkilöstöpularyhmät ovat lähihoitajat, sairaanhoitajat, lääkärit, sosiaalityöntekijät, terveydenhoitajat, sosiaaliohjaajat ja ruotsinkielinen henkilöstö. Vuoden 2023 aika edistettiin kansainvälistä ja ulkomailta rekrytointia ja toimialalla aloitti yhteensä noin 80 ulkomailta rekrytoitua työntekijää. Vuoden aikana otettiin käyttöön pätevätyvän sairaanhoitajan toimintamalli Eu/Eta-alueen ulkopuolella sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneille.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla toteutettiin vuonna 2023 palkkakehitysohjelma, jolla korotettiin 1 751 henkilön palkkaa. Palkkakehitysohjelmaan käytettiin noin 7 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 palkkakehitysohjelman tavoitteena oli parantaa osaavan henkilöstön saatavuutta ammattiryhmissä, joissa toimialalla on palkkakilpailukykyasteita. Lisäksi palkkakehitysohjelmassa kiinnitettiin erityistä huomiota matalapalkkaisimpiin työntekijäryhmiin.

Työnantajakuvaa ja brändityötä on kehitetty edelleen mm. lisäämällä somemarkkinoinnin lisäksi maksullista kohdennettua mainontaa. Hakijaystävällisyyttä on parannettu sekä hakujärjestelmien että yhteisrekrytoinnin keinoin. Oppilaitosyhteistyötä on tehty järjestelmällisesti. Oppisopimuskoulutusmahdollisuuksia on lisätty aloittamalla ruotsinkielinen lähihoitajaoppisopimuskoulutus ja mahdollistamalla oppisopimusopiskelijan laskeminen hoitajamitoitukseen.

Helsingin kaupungissa toteutettiin syksyllä 2023 kaupungin oma henkilöstökysely Fiilari, jonka tulokset kertovat

osaltaan toimialan henkilöstön hyvinvoinnin, jaksamisen sekä työyhteisöjen tilanteesta. Kyselyn perusteella sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla työyhteisö näyttäytyy pysyvänä voimavarana. Henkilöstö kokee, että työyhteisö tukee ja auttaa tarvittaessa. Suurin osa henkilöstöstä kokee myös tarvitsevansa työnsä hoitamiseen uusia taitoja. Osaamisen kehittäminen on yksi toimialan painopisteistä. Työn merkityksellisyys on pysyvä vahvuus ja valmentavassa johtamisessa on kehitytty. Esihenkilöltä saadaan tukea työhön ja käytyjen onnistumiskeskustelujen määrä on kasvanut. Esihenkilö- ja johtamistyössä noudatetaan kaupungin johtamisen kulmakiviä sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan johtamis- ja toimintakulttuurimallia. Kehittämiskohteena kyselystä nousi strategian tuntemus. Pientä laskua oli myös koettuihin vaikutusmahdollisuuksiin omassa työssä. Tulevaisuuden kannalta on kyselystä saatava tieto siitä, että vaikka 75 prosenttia henkilöstöstä suosittelisi työnantajaansa ystävälleen, on tulos laskenut edellisestä kyselystä (2021) huomattavasti.

Osaamisen kehittämisen painopisteinä olivat johtamisen, työn sujuvuuden ja palvelujen sekä palveluketjujen kehittäminen sekä ammatillisen osaamisen varmistaminen. Painopisteiden osalta tuotettiin lakisääteistä ammatillista täydennyskoulutusta ja lisäksi panostettiin mm. hyvään perehdytykseen, suomen kielen osaamisen varmistamiseen ja yhteisöohjautuvamman toimintakulttuurin kehittymiseen sekä oppilaitosyhteistyöhön.

Koulutussuunnitelman mukaisia koulutuksia ja valmennuksia järjestettiin lähi-, etä- ja verkkototeutuksina. Koulutuskertoja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan työntekijöillä kertyi vuoden 2023 aikana yli 67 000.

3.1.1.5 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat

Soten ympäristöohjelmakauden 2021–2023 viimeisenä vuonna työskenneltiin vielä ohjelman tavoitteita kohti, mm. kehittämällä kalusteiden uusiokäyttöä, jätteiden hyötykäyttöä ja vahvistaen ekotukihenkilöverkostoa sekä järjestämällä koulutuksia eri ammattiryhmille. Syksyn aikana toimialalle valmisteltiin kestävän kehityksen ohjelma, laajassa yhteistyössä läpi organisaation. Kestävän kehityksen ohjelma 2024-2026 hyväksyttiin sotejen johtoryhmässä 18.12.2023. Siinä painopisteiksi nostettiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteista ilmastotyö (tavoite nro 13), eriarvoisuuden vähentäminen (nro 10), kestävät kaupungit ja yhteisöt (nro 11) sekä vastuullista kuluttamista (nro 12). Erillistä ympäristöpolitiikkaa ei kestävän kehityksen ohjelman yhteyteen laadittu.

Sotejen ympäristökulut olivat vuonna 2023 noin 7,1 miljoonaa euroa. Merkittävimpiä ympäristökuluja aiheuttivat ilmasto- ja ympäristöystävällisen liikkumisen edistäminen (3,7 miljoonaa euroa).

Sotejen ympäristöinvestoinnit olivat vuonna 2023 noin 1,6 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit liittyivät vesiensuojeluun (0,7 miljoonaa euroa).

Ympäristötuotot vuonna 2023 olivat noin 0,5 miljoonaa euroa. Merkittävimmät tuotot liittyivät maaperään ja pohjaveden suojeluun (0,2 miljoonaa euroa).

Useiden henkilöstömuutosten vuoksi, sähköisen kemikaalirekisterin käyttöönottoa ei päästy suunnitellusti aloittamaan. Järjestelmän kilpailutus julkaistiin joulukuussa 2023 ja toimittajavalintaa päästään tekemään helmikuussa 2024.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala noudattaa hankinnoissa lainsäädäntöä ja Helsingin kaupungin harmaan talouden torjuntaohjetta. Hankintojen kautta valituilta sopimuskuppaneilta ja näiden alihankkijoilta tarkastettiin tilaajavastuulain ja harmaan talouden torjuntaohjeen mukaiset selvitykset viimeistään ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista. Sopimuskauden aikana sopimuskuppaneiden veronmaksu- ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen tiedot tuli tarkastaa tilaajavastuulain mukaisesti vähintään 12 kuukauden välein.

Kaupunginhallituksessa 14.12.2020 hyväksyttiin hankintastrategiaan, joka koskee myös sotepe-toimialaa, sisällytettiin vastuullisuuden teeman alle tavoite, jonka mukaan hankinnoilla edistetään sosiaalisen vastuun eli ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien toteutumista. Tavoitetta työestetään hankintastrategian toimenpidetasolla. Hankintojen vastuullisuutta ja vaikuttavuutta ohjaavat kaupunkitasoiset myös sotepe-toimialaa ohjaavat intra-ohjesivustot valmistuivat.

Kaupunkitasoinen Code of Conduct – sosiaalisen vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteet -materiaali on sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan hankintayksiköiden käytettävissä. Hankintasopimukseen liitettävä materiaali on tarkoitettu tilanteisiin, joissa on tarve varmistaa ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien turvaaminen, kun kyse on hankinnoista ns. riskimaista ja riskitoimialasta.

Työllistämistä hankintojen avulla jatkettiin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla talousarvion noudattamisohjeen mukaisesti.

Kaupunginhallituksen hyväksymät Helsingin kaupungin eettiset periaatteet velvoittavat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan henkilöstöä ja luottamushenkilöitä ohjaten heidän toimintaansa koko kaupunkikonsernissa. Ohjeistuksessa veloitetaan henkilöstöä ja luottamushenkilöitä toimimaan hyvän hallinnon mukaisesti ja työskentelemään asukkaiden parhaaksi. Rasismia, syrjintää, epäasiallista kohtelua, seksuaalista häirintää tai

korruptiota ei sallita. Hankinnoissa tulee toimia vastuullisesti ja ihmisoikeuksia edistäen kansainvälisen työelämän perusnormeja noudattaen muun muassa lapsityövoiman käytön vähentämiseksi. Läpinäkyvyyttä tulee edistää kaikessa toiminnassa ja talouden hoidossa korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi. Henkilökohtainen tai lähipiirin etu ei saa vaikuttaa päätöksentekoon tai sen valmisteluun millään tasolla. Lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan, pyritään vaikuttamaan tai joka on omiaan vaikuttamaan toimintaan, ei saa ohjeistuksen mukaan vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä.

3.1.1.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä toimialalla

Huolimatta vuoden 2023 ylijäämäisestä tuloksesta, talouden tulevat näkymät ovat epävarmat ja vastuullinen taloudenpito edellyttää tuottavuuden parantamista.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa (20.6.2023) Vahva ja välittävä Suomi todetaan, että hyvinvointialueiden rahoitusmallin kannustavuuteen ja ohjaavuuteen tähtäävät rakenteelliset muutokset tehdään hallitusti ja ennakoitavasti, jonka vuoksi hallitus säilyttää hyvinvointialueiden rahoitusmallin ennallaan vuosina 2023–2025. Elokuussa 2023 on käynnistetty valtiovarainministeriössä säädösvalmistelu, jossa annetaan hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (jälkikäteistarkistus). Valmistelu tähtää hallitusohjelman kirjauksien toteuttamiseen, joissa todetaan, että rahoitusmallin kannustavuuden lisäämiseksi toteutuneiden kustannusten koko maan tasolla tehtävää jälkikäteistarkistusta lasketaan portaittain lisäämällä malliin niin kutsuttu hyvinvointialueiden omavastuu. Tämänhetkisen valmistelutiedon mukaan muutos tulisi voimaan vuonna 2026, jolloin vuoden 2026 hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioitaisiin vuoden 2024 tilinpäätöstietojen perusteella toteutuneet kustannukset 95 prosenttisesti nykyisen 100 prosentin sijaan. Muutos olisi portaittainen ja vuonna 2029 toteutuneet kustannukset huomioitaisiin 70 prosenttisesti.

Lain hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021) mukaisesti siirtymätasauksen muutos vähentää Helsingin samaa rahoitusta 10 euroa per asukas vuonna 2024, vähennys kasvaa tulevina vuosina ollen 50 euroa vuonna 2028.

Virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa vuoteen 2025 ja on epäselvää, huomioidaanko hyvinvointialueiden rahoituksessa kesken toimintavuoden mahdollisesti voimaan tulevat palkankorotukset. Hallituksen tuleviin vuosiin siirtämät eri palvelujen mitoitustuudistukset tulevat lisäämään palvelujen kustannuksia.

Vuonna 2023 kaikkien sosiaali- ja terveystalouden palvelukokonaisuuksien tulosbudjetit ylittyivät. Lisäksi HUS-yhtymä teki merkittävän alijäämän. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talouden tasapainottamiseksi on laadittu muutosohjelma, joka ulottuu vuoteen 2026 saakka. Muutosohjelma on tuottavuuden parantamistarpeen epävarmuuden takia dynaaminen ja uusien toimenpiteiden valmistelua jatketaan koko muutosohjelmakauden ajan.

Sote-uudistuvu valmistelu vei aikaa useita vuosia ja epäselvässä tilanteessa kuntien oli haasteellista tehdä kauaskantoisia investointeja. Helsingin erillisratkaisun myötä Kunta-Helsinki tekee sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rakennusinvestoinnit ja toimiala on tiloissa vuokralla. Uudishankkeiden kasvava määrä heijastuu sotepe-toimialan tulevien vuosien vuokrakehitykseen. Ikääntyneiden määrän kasvu sekä palvelujen keskittäminen hyvinvointi- ja perhekeskuksiin merkitsee uudishankkeiden myötä kasvavia vuokrakustannuksia.

3.1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Taloudelliset ja strategiset riskit

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla taloudellisista riskeistä merkittävimpänä nähdään, että valtionrahoitus jää todellista tarvetta matalammaksi, koska Helsingin kannalta merkittäviä sotepe-kustannuksia selittäviä tekijöitä puuttuu rahoitusmallista. Näitä ovat esim. väestön monimuotoisuus, asunnottomuus, kustannustaso sekä pelastuslaitoksen palvelutason korjaaminen. Riskiarvioinnissa nähtiin, että laskennalliset kustannukset eivät vastaa todellisia kustannuksia ja valtion rahoitusperusteiden laskelma ei huomioi riittävästi Helsingin erityispiirteitä ja tarpeita.

Rahoitusmallia ollaan kehittämässä, joka voi vähentää Helsingin saamaa rahoitusta. Hallitusohjelman (20.6.2023) mukaisesti on käynnistetty säädösvalmistelu, jonka perusteella toteutuneiden kustannusten koko maan tasolla tehtävää jälkikäteistarkistusta lasketaan portaittain lisäämällä malliin hyvinvointialueiden omavastuu. Muutoksen voimaantuloa kaavaillaan vuodesta 2026 lähtien portaittain. Toteutuneet kustannukset otettaisiin huomioon 95 prosenttisesti vuonna 2026 ja 70 prosenttisesti vuonna 2029. Rahoitukseen vaikuttaa myös lainsäädäntöön sisältyvä siirtymätasauksen muutos. Helsingin samaa rahoitus vähenee 10 euroa per asukas vuonna 2024 ja vähennys kasvaa tulevana vuosina ollen 50 euroa per asukas vuonna 2028.

Maailmantilanteen epävarmuus Venäjän hyökkäyssodan Ukrainassa johdosta jatkui vuonna 2023. Samanaikainen hintojen nousu ja siitä johtuva inflaation kiihtyminen aiheuttivat taloudellisia haasteita kaikilla yhteiskunnan tasoilla.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla koronapandemian vaikutukset näkyivät edelleen hoito- ja palveluvelan purkamisena. Henkilöstön saatavuudessa oli merkittäviä haasteita. Henkilöstön saatavuusongelmat koskivat sekä omaa palvelutuotantoa että ostopalvelujen saatavuutta ja vaikuttivat siten toimialan vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen.

Strategisena merkittävänä riskinä oli syrjäytyminen ja segregatio, joka on kaupunkiyhteinen riski ja edellyttää koko kaupunkikonsernin yhteisiä toimenpiteitä ja päätöksiä.

Riskien hallinta

Huolimatta vuoden 2023 ylijäämäisestä tuloksesta, talouden tulevat näkymät ovat epävarmat ja vastuullinen taloudenpito edellyttää tuottavuuden parantamista. Talouden tasapainottamiseen tähtäävä ohjelma valmisteltiin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle, joka päätti kokouksessaan 19.9.2023 käynnistää sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025 laaditun muutosohjelman ja sen toimenpiteiden valmistelun. Muutosohjelma ulotettiin vuoteen 2026 asti.

Muutosohjelman päätettiin olevan sopeutustavoitteen epävarmuuden takia dynaaminen ja uusien toimenpiteiden valmistelua jatketaan koko muutosohjelmakauden ajan. Muutosohjelman toimenpiteistä ei näin ollen päätetty kokonaisuutena, vaan kustakin muutosohjelman toimenpiteestä varsinaiset päätökset tekee toimivaltainen taho.

Vuoden 2023 merkittävin kustannuksien alenema oli Helsingin kaupunginkanslian kanssa neuvoteltu yhteistyösopimus kaupunginkanslian sotepe-toimialalle tarjoamista hallinnon palveluista. Alkuperäinen arvio kustannuksista perustui sotepe-toimialan talouden ja henkilöstön volyymiin. Tarkentamalla sotepe-toimialalle kohdistuvien kanslian palvelujen kuvauksia sekä muuttamalla kustannusten kohdistamista aiheuttamisperiaatteen

mukaisiksi, kustannukset pienenevät. Vuonna 2023 sopeutustoimia on tehty myös muun muassa vähentämällä palveluhankintoja ja vuokratyön käyttöä, tiivistämällä tilankäyttöä ja vähentämällä järjestöavustuksia.

Vaikka vuoden 2023 talous saatiin tasapainotettua, muutosohjelmaa jatketaan vuonna 2024 ennakoiden tulevia sopeutustarpeita.

Syrjäytymisen ja segregaaation ehkäisemiseksi toimiala asetti seuraavia tavoitteita, joiden määräpäiväksi on asetettu 31.12.2025:

1. Helsingin tavoitteena on sujuvampi hoitoon pääsy perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon palveluihin.
2. Lasten, nuorten ja aikuisten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja vahvistetaan lisäämällä näyttöön perustuvia psykososiaalisia hoitoja, kehittämällä hoitomuotojen porrasteisuutta ja pilotoimalla aikuisten palveluissa terapianavigaattoria ja nuorten palveluissa interventionavigaattoria. Kehitystyötä tehdään yhteistyössä kansallisen Terapiat etulinjaan -hankkeen kanssa.
3. Helsingin tavoitteena on ehkäistä lastensuojelun asiakasmäärien kääntyminen kasvuun.
4. Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä edistetään ja syrjäytymistä ehkäistään vahvistamalla digiosaamista ja -osallisuutta työtoiminnan DOT-hankkeessa sekä vammaistyön digivalmennusryhmäpiloteissa.

Operatiivisia ja muita riskejä

Toimialan kuudesta vuodelle 2023 asetetusta sitovasta tavoitteesta toteutui kolme ja kolme sitovaa tavoitetta ei toteutunut. Sitovan toiminnallisen tavoitteen katsotaan toteutuvan vain, jos tavoitteen kaikki mittarit toteutuvat.

Asiakas- ja potilasturvallisuus; sosiaali- ja terveyspalvelut ja niiden järjestäminen aiheuttavat haittaa, epäkohtia tai vaaraa potilaiden ja asiakkaiden terveydelle tai vaikeuttavat asiakkaiden lakisääteisten oikeuksien toteutumista.

Ilmastonmuutoksen hillintä, muutoksen hallinta ja muutokseen sopeutuminen.

Riskien hallinta

Asiakas- ja potilasturvallisuus: Omavalvonnalla tarkoitetaan palvelun tuottajan toteuttamaa laadun varmistamista siten, että toiminnassa toteutuvat lainsäädännön ja laatuositusten edellyttämät sekä palveluntuottajan itse omalle toiminnalleen asettamat laatuvaatimukset. Omavalvonnalla parannetaan palvelujen laatua ja turvallisuutta sekä potilaiden ja asiakkaiden oikeusturvaa. Samalla edistetään omavalvonnalla henkilöstön oikeusturvaa ja työturvallisuutta. Omavalvonta on osa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Omavalvonta kuuluu osaksi kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten työtä.

Riskienhallintaan liittyvät seuraavat suunnitelmat, joiden ajantasaisuutta valvotaan toimialakohtaisesti: toimialan omavalvontaohjelma, kohteen omavalvontasuunnitelma sekä lääkehoitosuunnitelma.

Ilmastonmuutoksen hillintä, muutoksen hallinta ja muutokseen sopeutuminen: Sotepe-toimialan erillisen ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitelman valmistelu on lopetettu vuoden 2022 lopussa toistaiseksi, koska selvisi, ettei STM:llä ollut aiemmasta tiedosta poiketen tiukkaa aikataulua ja vaadetta erillisen suunnitelman laadinnalle.

Toimipisteiden valmius- ja jatkuvuussuunnitelmiin on kirjattu toimintatavat sään ääri-ilmiöiden mahdollisesti aiheuttamien energia- ja vesikatkojen varalta. Sotepen kestävä kehityksen ohjelman tavoitteena nro 19 on

täydentää 2024 aikana suunnitelmia erillisillä sää ja ilmasto -toimintakorteilla seniorikeskusten mallin pohjalta. Pelastuslaitos kehittää jatkuvasti toimintaansa ja toimintaedellytyksiään sään ääri-ilmiöiden aiheuttamissa kriisitilanteissa toimimiseen. Sosiaalipalveluiden henkilökuntaa on koulutettu kohtaamaan asiakkaiden ilmastoahdistusta.

Vuonna 2024 järjestetään kaupungin ilmastoyksikön ja tutkimusyhteisön kanssa edelleen sään ääri-ilmiöihin ja terveysvaikutuksiin liittyviä koulutuksia, mm. valoisuuden ja sateisuuden muutosten vaikutuksiin liittyen.

Sopeutumisen hallintaan liittyvän datan laatua ja kattavuutta kehitetään osana ympäristötyön kokonaisuutta.

Mitä Sotepessa tehtiin riskienhallinnassa vuonna 2023?

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan edustajat ovat osallistuneet kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatio- ja valmisteluryhmän toimintaan. Koordinaatioryhmä ohjaa ja tukee kaupungin toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä. Se antaa tarvittaessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamista koskevia täydentäviä ohjeita. Lisäksi se avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä sekä niiden hallintakeinoja.

Riskienhallinnan kehittämiseksi käynnistettiin kaupunkiyhteisen riskienhallintajärjestelmän käyttöönoton laajempi suunnittelu (ks. strategiajohtaja 16.6.2022 § 50). Riskienhallintajärjestelmän käyttöönottoa tukemaan käynnistettiin toimialan käyttäjille suunnattu riskienhallintajärjestelmän käyttöoppaan laatiminen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala arvioi ja raportoi talousarvioiden ennusteiden yhteydessä merkittävimmät taloudelliset ja toiminnalliset riskit. Lisäksi riskienhallinnasta ja riskitilanteesta raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteossa. Arvio merkittävimmistä riskeistä pohjautuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoon.

3.1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen sekä riskienhallinnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto on kuntalain 14 §:n perusteella hyväksynyt 1.11.2023 (§ 250) Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jotka koskevat myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa. Päätöksellä valtuusto on ohjannut koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja edellyttänyt, että kaupungin ja sen tytäryhteisöjen kaikissa toiminnoissa on oltava riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä on määritelty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut.

Kaupunginhallitus huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa. Kaupunginhallitus hyväksyy kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet (13.1.2020 § 12) sekä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen (4.12.2017 § 1093). Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimeenpanon valvonnasta. Toimialajohtaja ja muut johtavat viranhaltijat huolehtivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisesta toimeenpanosta vastuualueellaan.

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtamisvastuut sisältyvät toimialan johtamisvastuisiin. Toimialalla ei eroteta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan johtamista muusta johtamisesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaus esittää kootusti toimintaan liittyvät vastuut ja tehtävät. Esihenkilöiden tehtävien lisäksi kuvaus esittää roolit, joiden haltijoilla on sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyviä omaa tehtävää laajempia ohjaus- sekä koordinoititehtäviä.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat voimakkaasti säädeltyjä. Molemmissa palveluissa edellytetään lakisääteisesti kattavaa omavalvontaa, joka on sisäisen valvonnan merkittävä osa, sekä riskienhallintaa. Vuoden 2022 aikana valmisteltiin lakisääteinen (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 621/2021) omavalvontaohjelma vuodelle 2023, joka hyväksyttiin Helsingin kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaostossa 15.12.2022. Sen lisäksi päivitettiin uutta lainsäädäntöä vastaamaan toimialan yhteinen omavalvontasuunnitelman kirjoituspohja (TOIM19), joka on ollut yhtenäisenä käytössä sosiaali- ja terveyspalveluissa vuodesta 2016 alkaen. Toimialan valvontatyöryhmä yhdessä Järjestämisen tuen laatutiimin kanssa on päivittänyt sekä omavalvontaohjelmaa ja omavalvontasuunnitelman toimintaohjetta (TOIM19) ja kirjoituspohjaa syksyn 2023 aikana valmistumaan vuodelle 2024.

Omavalvonnan johtamisesta vastaavat toimialajohtaja ja palvelukokonaisuuksien johtajat. Vastuu palvelujen omavalvonnan johtamisesta ja toteuttamisesta palvelujen laadun ja turvallisuuden osalta on tuotantotavasta riippumatta palvelukokonaisuuksilla. Toimialan hallintopalveluista koordinoidaan valvontatoiminnan kehittämistä sekä tarjotaan tukea palvelukokonaisuuksille. Lisäksi toimialallamme on yhteinen valvontatyöryhmä, joka koordinoi järjestämistehtävän valvonnan kokonaisuutta. Palveluntuottajat vastaavat tuottamansa palvelun omavalvonnasta omavalvontaohjelman mukaisesti ja huolehtivat johtamisvastuiden kuvaamisesta osana omavalvontasuunnitelmaansa.

Syksyn 2023 aikana toimialan valvontatyöryhmä ja järjestämisen tuki valmistautuivat 1.1.2024 voimaantulevaan valvontalakiin (Laki sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonnasta 741/2023) ja sen mukanaan tuomiin muutoksiin. Laki siirtää omavalvontaa koskevan, aiemmin hajanaisen sääntelyn tähän lainsäädäntöön. Laki kumoaa järjestämislain luvun 6.

Riskienhallintaa on toteutettu pääsääntöisesti organisaatioturvallisuuden osa-alueiden yhteydessä. Tästä on esimerkkinä työturvallisuus, jossa on kaupunkiyhteinen tapa arvioida ja hallita työturvallisuusriskejä, käsitellä toteutuneet turvallisuuspoikkeamat ja ilmoittaa sekä käsitellä turvallisuuspoikkeamat, joilla ei ole ollut seurauksia,

kuten vaara- ja läheltä piti tilanteet. Sama sisäänrakennettu riskienhallinnan toimintamalli on muilla organisaatioturvallisuuden osa-alueilla.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Sosiaali- ja terveys- ja pelastustoimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on palveluprosessien, toiminnan ja henkilöstön osaamisen suhteen hyvä. Riskienhallinnan suunnitelmavalmius ja suunnitelmien laadussa on tehty päämäärätietoista parannusta käyttäen hyväksi Granite riskienhallintajärjestelmää ja sen työkaluja. Omaevalvontatiedon jäsentämisen selvitystä aloitettiin 2023 ja jatketaan vuoden 2024 aikana.

3.1.3 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

1 000 euroa	31.12.2023
Toimintatuotot	230 892
Toimintakulut	-2 800 277
TOIMINTAKATE	-2 569 385
Valtion rahoitus	2 600 907
Rahoitustuotot	8 603
VUOSIKATE	40 125
Poistot ja arvonalentumiset	-11 127
TILIKAUDEN TULOS	28 998
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	28 998

	2023
Toimintatuotot toimintakuluista, prosenttia	8,2

	2023
Vuosikate, miljoonaa euroa	40
Vuosikate, prosenttia poistoista	360,6
Vuosikate, euroa/asukas	59

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilikauden tulos oli 29,998 miljoonaa euroa. Tulos oli 32,3 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot suhteessa toimintakuluihin olivat 8,2 prosenttia. Vuosikate ylitti poistot ja tulorahoitus on ylijäämäinen. On kuitenkin huomioitava, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan investoinnit eroavat muista hyvinvointialueista. Helsingin kaupunki investoi toimialan talonrakennushankkeet ja vuokraa kohteet toimialan käyttöön.

Toimialan toimintakate toteutui 10,2 miljoonaa euroa talousarviota parempana. Toimintakatteen paraneminen johtui kasvaneista toimintatuotoista, jotka toteutuivat 42,9 miljoonaa talousarviota suurempina. Tulot sisältävät valtionavustuksia reilut 13,0 miljoonaa euroa. Lisäksi tuloihin on kirjattu sosiaali- ja terveysministeriön 14.6.2023 myöntämä 1,213 valtionavustus sosiaalisen luototuksen luottopääomaa varten. Tulojen talousarviota suurempaan toteumaan vaikuttivat laskutusprojektissa tehty prosessikehittäminen ja sen myötä asiakasmaksutulojen kasvu, täyden korvauksen perusteella saatujen tulojen kirjaaminen tilinpäätösvaiheessa sekä ikääntyneiden palveluissa asiakasvuokran ja asiakasmaksutulojen erottaminen.

Toimintamenot toteutuivat 32,6 miljoonaa euroa talousarviota suurempina. Merkittävin syy menoylitykseen oli HUS-yhtymätason alijäämän (100 miljoonaa euroa) Helsingin osuuden (40 miljoonaa euroa) kirjaaminen kuluksi 2023. Helsingin HUS palvelujen käyttö kuitenkin alitti HUS talousarvion, joten palvelujen käytön tasauksen ja alijäämäkirjauksen nettovaikutus oli noin 20 miljoonaa euroa. Koronapandemian välittömät kustannukset olivat 16 miljoonaa euroa. Asiakaspalvelujen ostot ylittyivät kaikissa sote-palvelukokonaisuuksissa tulosbudjettiin verrattuna, henkilöstökulut alittivat tulosbudjetin.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden valtionosuusrahoitusta saatiin 2 601 miljoonaa euroa, 8,6 miljoonaa euroa talousarviota enemmän. Valtion rahoituksen tammikuun maksuerästä maksettiin puolet 1.12.2022. Rahoituslain 25

§:n mukaisesti tammi- ja kesäkuussa maksetaan 2/12 koko vuoden rahoituksesta. Muina kuukausina maksetaan jäljellä jäävä rahoitus yhtä suurina erinä. Vuoden 2023 tammikuun rahoituserä oli 1/12 vuoden rahoituksesta joulukuun 2022 maksuerästä johtuen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kassavarojen keskisaldo oli korkea koko vuoden etupainotteisen maksatuksen takia, kaupungin ja toimialan välisen lähetetilin saldolle maksettiin korkoa 8,6 miljoonaa euroa. Korkotuloja ei sisällynyt talousarvioon.

Toimialan vuosikate oli 40,1 miljoonaa euroa eli 27,5 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Poistot olivat 11,1 miljoonaa euroa eli 4,9 miljoonaa euroa talousarviota alhaisemmat.

3.1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA	
Vuosikate	40 125
Tulorahoituksen korjaukset	39 709
	79 834
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	
Investointimenot	-12 665
Rahoitusosuudet investointimenoihin	371
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29
	-12 265
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	67 569
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	
Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten lisäys	-630
Antolainasaamisten vähennys	89
	-542
Oman pääoman muutokset	1 386
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Vaihto-omaisuuden muutos	-24
Saamisten muutos	9 535
Korottomien velkojen muutos	-78 028
	-68 518
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-67 674
RAHAVAROJEN MUUTOS	-104
Rahavarojen muutos	
Rahavarat 31.12.	209
Rahavarat 1.1.	313
	-104

Rahoituslaskelman tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, miljoonaa euroa ¹	68
Investointien tulo-rahoitus, prosenttia	326,4

¹ Esitetään kertymä 2023

² Sotepella ei ole lainoja, joten lainanhoitokatetta ei esitetä

³ Sotepella ei ole käyttövaroja vaan se käyttää kunnan pankkitiliä ja tästä syystä kassan riittävyttä ei voida laskea. Sotepen rahat näkyvät kirjanpidossa lähetetilin saldona, joka 31.12.2023 on 153 776 612,60 €

Toiminnan rahavirta toteutui 79,8 miljoonaa euroa talousarviota parempana, rahavirtaan sisältyi tulo-rahoituksen korjauseränä HUS-yhtymän alijäämästä tehty pakollinen varaus.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan investointimenot vuonna 2023 olivat 12,7 miljoonaa euroa. Investointimenot toteutuivat 0,3 miljoonaa euroa talousarviota suurempina.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan investointeihin oli talousarviossa varattu määrärahoja 12,3 miljoonaa euroa, joista sosiaali- ja terveyspalvelujen irtaimen investointeihin 6,3 miljoonaa euroa ja pelastustoimen investointeihin 6,1 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen investoinnit jakoutuivat tietotekniikka- (2,7 miljoonaa euroa) ja muihin hankintoihin (3,6 miljoonaa euroa). Sosiaali- ja terveyspalvelujen investoinnit jäivät 2,7 miljoonaa euroa alle talousarvion. Pelastustoimen investoinnit ylittivät talousarvion 3,0 miljoonaa euroa johtuen vuodelta 2022 siirtyneistä investoinneista.

Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 67,6 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Tulo-rahoitus investointitason kattamiseen eli vuosikate 40,1 miljoonaa euroa toteutui talousarviota parempana erityisesti toimintatulojen talousarviota korkeamman toteuman sekä korkotuottojen johdosta.

Antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset koostuvat sosiaalisesta luototuksesta. Antolainasaamiset lisääntyivät 0,63 miljoonaa euroa ja antolainasaamisten vähennykset olivat 89 000 euroa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ei ole käyttövaroja, vaan se käyttää kunnan pankkitiliä ja tästä johtuen kassan riittävyttä ei voida laskea. Toimialan yhdistyksen saldo 31.12.2023 oli 153,8 miljoonaa euroa.

3.1.4 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan rahoitusasema ja sen muutokset

TASE, 1 000 euroa

VASTAAVAA	31.12.2023	VASTATTAVAA	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineettomat hyödykkeet		Peruspääoma	102 556
Aineettomat oikeudet	482	Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	28 998
	482		131 554
Aineelliset hyödykkeet		PAKOLLISET VARAUKSET	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	95	Muut pakolliset varaukset	39 742
Koneet ja kalusto	23 454		39 742
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 364	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	
	24 912	Valtion toimeksiannot	2 804
Sijoitukset		Lahjoitusrahastojen pääomat	952
Osakkeet ja osuudet	156 548	Muut toimeksiantojen pääomat	15 285
Muut lainasaamiset	542		19 041
Muut saamiset	17	VIERAS PÄÄOMA	
	157 107	Lyhytaikainen	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		Ostovelat	93 795
Valtion toimeksiannot	2 804	Muut velat	41 522
Lahjoitusvarojen varat	952	Siirtovelat	158 028
Muut toimeksiantojen varat	15 285		293 344
	19 041		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		Vieras pääoma yhteensä	293 344
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	1 374		
	1 374		
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	18 919		
Lainasaamiset	153 793		
Muut saamiset	39 365		
Siirtosaamiset	68 480		
	280 556		
Saamiset yhteensä	280 556		
Rahat ja pankkisaamiset	209		

Taseen tunnusluvut	2023
Omavaraisuusaste, prosenttia	27,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	10,4
Lainasaamiset, 31.12. miljoonaa euroa	1
Lainat ja vuokravastuut 31.12. miljoonaa eur	260
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	385
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), miljoonaa euroa	29
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas	43

¹ Sotepella ei lainoja

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan aloittava tase muodostettiin vuonna 2023 eriyttämällä sosiaali-, terveys ja pelastustoimen tehtävien käytössä oleva omaisuus, varat ja velat kaupungin taseesta. Eriytettyyn taseeseen siirretyt erät olivat koneita ja kalustoa, ICT- ohjelmistoja, HUS- jäsenosuus, erilaiset toimeksiantajien varat sekä sosiaali- ja terveystoimialan ja pelastuslaitoksen vuodelta 2022 siirtyvät saamiset. Peruspääomaksi muodostui 102,556 miljoonaa euroa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan taseen loppusumma oli tilikauden lopussa 483,681 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämä 28,998 miljoonaa euroa kasvatti omaa pääomaa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ei ole pitkäaikaista vierasta pääomaa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lyhytaikaisissa saamisissa näkyy lyhytaikaisia lainasaamisia kunta-Helsingiltä 153,7 miljoonaa euroa. Saaminen on kunta-Helsingin kassasta eriytetyn sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhdystilin saldo 153,7 miljoonaa euroa.

3.1.5 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot -laskelma kuvaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen rahan lähteet ja käytön. Laskelmaan on koottu kaikki tulot ja menot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Kokonaistulojen ja -menojen erotus, 68 miljoonaa euroa, on sama kuin rahavarojen ja muiden maksuvalmiuden muutosten erotus.

TULOT	Miljoonaa euroa	MENOT	Miljoonaa euroa
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	231	Toimintakulut	2 800
Valtion rahoitus	2 601		
Korkotuotot	9		
Tulorahoituksen korjaukset		Tulorahoituksen korjaukset	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0	Pakollisten varausten muutos	-40
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	Investointimenot	13
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	0	Antolainasaamisten lisäykset	1
Oman pääoman lisäykset	1		
Kokonaistulot yhteensä	2 842	Kokonaismenot yhteensä	2 774

Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 2842 - 2774 = 68

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -0,1 - (-68,5) = 68

Kokonaistulot ja – menot – laskelma on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että kokonaistulojen ja – menojen erotus on yhtä suuri kuin rahoituslaskelman Rahavarojen muutos vähennettynä Muut maksuvalmiuden muutokset -erän summalla.

3.1.6 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala-konsernin toiminta ja talous

3.1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto on 28.6.2022 antanut lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen eriyttämisestä Helsingin kaupungin kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä. Lausunnossa on todettu, että Helsingin on laadittava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien konsernitilinpäätös. Lausunnon mukaan eriytettävään konsernitilinpäätökseen yhdistellään osuudet hyvinvointiyhtymän tilinpäätöksestä sekä Helsingin kaupungin ja hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa olevien, Helsingin kaupungin, hyvinvointialueiden ja valtion yhteisessä määräysvallassa olevien sekä Helsingin kaupungin, hyvinvointialueiden, hyvinvointiyhtymien ja muiden kuntien yhteisessä määräysvallassa olevien yhtiöiden tilinpäätökset.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kolme sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan -konserniin kuuluvaa tytäryhteisöä: Helsingin seniorisäätiö, Niemikotisäätiö, Oulunkylän kuntoutuskeskus sekä hyvinvointiyhtymä, HUS-yhtymä, jossa kaupunki on jäsenenä. Yksityiskohtainen luettelo sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan -konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä yhteisöistä ja säätiöistä on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

3.1.6.2 Konsernin ohjaus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala-konserni (sotepe-konserni) on omistus- ja hallintorakenne, joka perustuu kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston 28.6.2022 antamaan lausuntoon sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen eriyttämisestä Helsingin kaupungin kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä. Sotepe-konserniin kuuluvia tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kaupungilla on kirjanpitolain mukainen määräysvalta ja yhteisöjen toimiala on sosiaali- ja terveysalalla. Kaikki sotepe-konsernin tytäryhteisöt ovat muita kuin markkinaehtoisesti toimivia. Kaupungilla on 100 prosenttinen määräysvalta Helsingin seniorisäätiössä, 71,4 prosenttinen määräysvalta Niemikotisäätiössä ja 75 prosenttinen määräysvalta Oulunkylän kuntoutuskeskuksessa. Lisäksi sotepe-konserniin kuuluu hyvinvointiyhtymä HUS-yhtymä. Sotepe-konserniin kuuluvia sidosryhmäyksikköjä ovat Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Maakuntien tilakeskus Oy ja DigiFinland Oy.

Helsingin kaupunki emoyhteisönä vastaa kehityksen ohjaamisesta sekä järjestettävien palvelujen määrittelystä. Sotepe-konsernia johdetaan ja kehitetään kaupungin ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamana kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti.

Sotepe-konsernin konserniohjauksen periaatteet määritellään konserniohjeessa, joka toimii kehyksenä sotepe-konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen ja hyvinvointiyhtymien omistajaohjaukselle kaupungin asettamien tavoitteiden tulokselliseksi toteuttamiseksi. Konserniohje tukee sotepe-konsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata kokonaisuutena yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteella edistämällä konsernin kokonaisuutta.

Kaupungin omistajapolitiikka luo puitteet sotepe-konsernin johtamiselle ja omistajaohjaukselle. Omistajapolitiikka määritellään konserniohjeessa kaupungin omistajuuden lähtökohtien ja muiden omistamista ja ohjausta koskevien määräysten kautta. Lisäksi omistajapolitiikkaa määritellään valtuustokausittain hyväksyttävässä kaupunkistrategiassa ja mahdollisissa muissa omistajapolitiikkaa koskevissa päätöksissä. Omistajapolitiikka ilmenee lisäksi kaupunginhallituksen hyväksymissä tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa määriteltyinä tavoitteina ja toimintalinjauksina. Omistajastrategioissa määritellään sotepe-tehtävään ja strategiaan perustuva tarkoitus ja tavoite. Yhteisöjen omistaminen ei ole kaupungin perustehtävä vaan sille tulee aina olla peruste. Sote-toimialalla toimivien konserniyhteisöjen osalta perusteena on niiden rooli sotepe-palvelujen järjestämisessä. Omistamisella tavoitellaan taloudellista ja/tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä sekä edistetään kaupungin ilmasto-, biodiversiteetti- ja muiden vastuullisuustavoitteiden toteutumista.

Sotepe-konsernin omistajaohjaus on kaupunkikonsernin omistajaohjauksen tapaan avointa ja aktiivista toimintaa, jossa pyritään johdonmukaisiin ja ennustettaviin ratkaisuihin. Tavoitteena on, että ohjauksen kohteena oleva tytäryhteisö ottaa toiminnassaan huomioon yhteisökohtaisessa omistajastrategiassaan määritellyn omistajan tahdon ja tavoitteet, kaupunkistrategian sekä kaupunkikonsernin kokonaisedun.

Kaupunki on pitkäjänteinen, vahva ja aktiivinen omistaja. Kaupungin omistaja-arvon tulee kehittyä myönteisesti ja sitä tulee suojata. Omistaja-arvon suojaamiseen liittyy muun muassa sotepe-tytäryhteisöjen omaisuuden arvon säilyttäminen. Kaupunki edistää sotepe-tytäryhteisöjen mahdollisuuksia omistaja-arvon pitkäjänteiseen kasvattamiseen sekä kannattavaan ja kustannustehokkaaseen toimintaan kilpailuneutraaliteettisäännökset huomioon ottaen. Kaupunki pyrkii konserniohjauksessa edistämään eri sukupuolten ja kieliryhmien välistä yhdenvertaisuutta.

3.1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupunginvaltuusto hyväksyi HUS-järjestämissopimuksen 24.5.2023 (§121). HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäinen sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala -konsernin tytäryhteisöt tuottavat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle palveluja ja palvelutarpeisiin vastataan osin uudisrakentamisella. Vuonna 2023 käynnistyi sotepe-konsernin tytäryhteisöjen Oulunkylän kuntoutuskeskus sr:n, Helsingin Seniorisäätiö sr:n ja Niemikotisäätiö sr:n yhteistyöhanke, Oulunkylän monimuotoinen palvelukortteli -hankeaiho. Tavoitteena on suunnitella ja rakentaa Oulunkylän kuntoutuskeskus sr:n käytössä olevalle kaupungin tontille ja läheiseen ympäristöön monimuotoinen palvelukortteli, jossa tarjotaan monipuolisia ikäihmisten asumis-, hoiva- ja kuntoutuspalveluja sekä palveluja mielenterveyskuntoutujille. Hankkeessa huomioidaan sotepe-toimialan palvelutarve, sote-säätiöiden tilatarpeet sekä vaikuttavuuteen liittyvät tavoitteet kustannushyödyn, terveyshyödyn ja toimintakyvyn näkökulmasta. Keväällä 2024 toteutetaan markkinakartoitus sekä käynnistetään asemakaavamutoksen viitesuunnittelu.

Suurin uudiskohde Helsingin Seniorisäätiö sr:lle on uusi rakennettava Pohjois-Haagan Seniorikeskus, jonka hankkeen kaavamuuotos on hyväksytty sekä kaupungin hallituksessa ja valtuustossa ja ATT on kilpailuttanut virallisen suunnittelijan. Tällä hetkellä hankkeen eteneminen on epävarmaa, sillä Ara:n investointiavustukset voivat laskea merkittävästi tässä hankkeessa ja rahoituskuvio ei ole selvillä. Säätiön nykyiset kiinteistöt ovat elinkaarensa lopussa.

Kaupunginhallitus hyväksyi 6.3.2023 Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n osakkeiden merkinnän. Osakkeiden merkintähinta maksettiin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen investointimäärärahoista (8 51 02 Muut hankinnat). Hyvil Oy on sotepe-konsernin sidosryhmäyksikkö. Yhtiön päätehtävät ovat lainsäädäntövalmisteluun osallistuminen ja vaikuttaminen, neuvontapalvelut sekä verkostojen ja muun yhteistyön mahdollistaminen.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevaan uudistukseen liittyi lainsäädännöllinen velvoite käyttää valtakunnallista toimitila- ja kiinteistöhallinnan osaamiskeskusta (hyvinvointialuelaki 611/2021 21 §). Kaupunginhallitus päätti 7.11.2022 vastaanottaa vastikkeetta osakkeita, jossa siirrettiin Maakuntien tilakeskus Oy:n osakkeet vastikkeettomasti valtakunnallisen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksen perustamiseksi. Valtakunnallinen toimitila- ja kiinteistöhallinnan osaamiskeskus on sotepe-konsernin sidosryhmäyksikkö.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen uudistukseen liittyen DigiFinland Oy:n oitusrakennetta laajennettiin hyvinvointialueisiin, HUS-yhtymään ja Helsingin kaupunkiin. Näiden tahojen tuleminen omistajaksi perustui siihen, että ne voivat jatkossa hyödyntää yhtiön kehittämiä ja ylläpitämiä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kansallisia digitaalisia palveluita. 1.1.2023 lukien DigiFinlandin pääasiallisena asiakasryhmänä hankintalain mukaisen sidosyksikköaseman perustella ovat hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä ja valtio. Kaupunginhallitus päätti 27.6.2022 hyväksyä DigiFinland Oy:n osakkeiden maksuttoman merkinnän valtakunnallisten digitaalisten palveluiden hankinnan mahdollistamiseksi sidosyksikköhankintana. DigiFinland Oy on sotepe-konsernin sidosryhmäyksikkö.

3.1.6.4 Tytär yhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

Sotepe-konsernitilinpäätöksessä esitetään tytäryhteisökohtaiset omistajastrategioiden mukaiset tavoitteet ja mittarit sotepe-konsernin tytäryhteisöille. Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteumaa on arvioitu talousarvion noudattamishojjeiden (Khs 12.12.2022) mukaisesti (Toteutui/Ei toteutunut).

Yhteisön nimi	Tavoite	Mittarit	Toteuma	Selite
Helsingin Seniorisäätiö sr	Tyytyväiset asiakkaat	- säännöllisen asiakastytyväisyyskysely tulokset, - hoito- ja kuntoutuspalvelujen laatumittareiden tulokset	Toteutui	<p>Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset parantuivat jokaisella osa-alueella verrattuna vuoden 2022 tuloksiin.</p> <p>Asiakastytyväisyyskyselyssä vuosittain säätiö kysyy, että kuinka todennäköisesti suosittelet Seniorisäätiön palveluita. Vuonna 2021 vastaajista 60 prosenttia suosittelee, 31 prosenttia oli passiivisia ja 9 prosenttia oli arvostelijoita. Vuoden 2022 samaan kysymykseen vastaajista 63 prosenttia oli suosittelee, 31 prosenttia passiivisia ja 6 prosenttia oli arvostelijoita. NPS vuonna 2022 oli 56. Vuoden 2023 kyselyssä kaikki tulokset paranivat. Helsingin Seniorisäätiön palveluja suosittelisi 63,2 prosenttia vastaajista, 31 prosenttia oli passiivisia ja arvostelijoiden määrä oli tippunut 5,8 prosenttia. NPS nousi 57.</p> <p>Samassa kyselyssä kysytään vuosittain, että saatko tarpeeksi aikaa henkilökunnalta ja kuunnellaanko sinua. Vuonna 2022 vastaajista 80 prosenttia koki, että heitä kuunnellaan ja henkilökunnalla on aikaa heille. Erimieltä (kielteisiä) vastauksia oli 8 prosenttia ja en osaa sanoa vastauksia oli 12 prosenttia. Vuonna 2023 samaan kysymykseen vastaukset olivat, 82,5 prosenttia koki, että heitä kuunnellaan ja henkilökunnalla on aikaa heille. Erimieltä (kielteisiä) vastauksia oli 8 prosenttia ja en osaa sanoa vastauksia oli 9,5 prosenttia.</p> <p>Hoito- ja kuntoutuspalveluiden laatumittareiden osalta (RAI-</p>

				mittari) saavutettiin yleinen valtakunnallinen taso. RAI-mittarista oli nostettuna laatutavoitetta: 1) Asiakas on määritelty ainakin yhden tavoitteen. Tavoitetaso 30 prosenttia Seniorisäätiön tulos 32 prosenttia 2) Asiakas ei itse osallistunut arviointiin (käänteinen mittari). Tavoitetaso 20 prosenttia Seniorisäätiön tulos 28 prosenttia.
	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	- ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan / kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä (x/x)	Ei toteutunut	Seniorisäätiö rakensi ympäristöjärjestelmä Ekokompassin vuoden 2021 aikana ja sertifikaatti myönnettiin 30.11.2021. Tämä oli Säätiön ensimmäinen tavoite HNH-35 ohjeellisen asiakirjan mukaisesti. Seniorisäätiö ei rakentanut erillistä toimenpideohjelmaa, vaan sisällytti rakenteet Ekokompassin ympäristöjärjestelmään. Ympäristöjärjestelmään Seniorisäätiö määrittä 28 tavoitetta ja toimenpidettä, niistä 23 on toteutunut ja 5 tavoitteista ei ole toteutunut tai ne on muutettu seuraavalle vuodelle.
	Kustannustehokkuus	- toteutuneet hoitopäivät / liikevaihto	Toteutui	Säätiön kirjanpidon tulos oli positiivinen. Hoitopäivien kuormitusprosentti oli parempi kuin vuonna 2022. Hoitopäiviä kertyi 946 enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintavuonna oli edelleen koronasulkuja ja osastojen hoitopaikkoja jäi täyttämättä. Toteutuneet hoitopäivät/liikevaihto - tunnusluku oli 0,006 (2022: 0,007).
	Riittävä vakavaraisuus	- omavaraisuusaste vähintään 35 prosenttia	Toteutui	Tilikauden aikainen taloudellinen tila oli hyvä, korkeasta inflaatiosta huolimatta. Tilinpäätöshetkellä maksuvalmius ja vakavaraisuus olivat vahvalla tasolla. Tässä onnistuttiin tehostamalla ja kehittämällä omaa toimintaa sekä seuraamalla tarkasti taloutta. Omavaraisuusaste 31.12.2023 oli 65,56 prosenttia (2022: 66,31 prosenttia).

	Tyytyväiset asiakkaat	<p>- Säännöllisen asiakastuntemus ja -tyytyväisyyskyselyn tulokset</p> <p>- hoitotarpeen ja -laadun arviointimenetelmämittareiden tulokset</p>	<p>Toteutui</p> <p>Niemikotisäätiössä toteutetaan säännöllisesti vuosittain palvelunkäyttäjille suunnattu asiakastyytyväisyyskysely. Marras-joulukuussa 2023 toteutetun tyytyväisyyskyselyn keskiarvot olivat asumispalveluissa 4,21/5 ja toiminnallisessa kuntoutuksessa 4,36/5. Tulokset paranivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Asiakastyytyväisyys näyttää vakiintuneen hyvälle tasolle. Kyselyn mukaan 72,3prosenttia palvelunkäyttäjistä koki myös päässeensä joko hyvin tai erinomaisesti asettamiinsa kuntoutussuunnitelmansa mukaisiin tavoitteisiin ja 23,5 prosenttia tyydyttävästi. Kyselyn valossa tavoitevaikuttavuus näyttää toteutuvan. Lisäksi vastaajista 86 prosenttia koki säätiön palveluiden vastanneen joko hyvin tai erinomaisesti heidän palveluilleen kohdistamia odotuksia</p>
Niemikotisäätiö sr	Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	<p>Ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan / kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä (x/x)</p>	<p>Toteutui</p> <p>Niemikotisäätiöllä käytössä oleva on Ekokompassi - ympäristöjärjestelmä sertifioitiin uudelleen 12/2023 seuraaviksi kolmeksi vuodeksi.</p> <p>Sähkön kokonaiskulutus oli 277,29 MWh vuonna 2023. Kulutus oli 344,29 MWh vuonna 2022, joten kokonaiskulutus pieneni säästötoimenpiteiden ansiosta lähes 20 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Edellisenä vuonna Kesäharjun toimintakeskukseen asennetut aurinkopaneelit tuottivat 8109 kWh sähköä.</p> <p>Säätiön ympäristötyöryhmä suunnittelema kuukausittaiset ympäristöteemat, konkreettisine toimenpiteineen toteutettiin suunnitellusti kuluneen vuoden aikana. Näitä kuukausittain vaihtuvia teemoja olivat mm. kestävä hankinta, vedensäästö, muovin käytön vähentäminen ja lajittelu, siivoaminen ilman kemikaaleja ja kierrättäminen. Näiden teemojen toteutumisen tarkkaa mittarointia säätiön 18:ssa toimipisteessä on käytännössä hyvin hankala toteuttaa. Säätiön kuukausittaisiin teemoihin perustuvaa kuntoutujien kanssa tehtävää käytännön ympäristötyömallia esiteltiin Euroopan mielenveyskonferenssissa Ljubljanassa, Sloveniassa 14.9.2023. Malli on herättänyt</p>

			kiinnostusta alan palveluntuottajien keskuudessa ja osa on ottamassa sitä nyt käyttöön omassa toiminnassaan.
	Kustannustehokkuus	liikevaihto / henkilötyövuosi	Toteutui Liikevaihto / henkilötyövuosi suhdeluku vuonna 2023 oli 80.965. Vuonna 2022 suhdeluku oli 76.971. Suhdeluku kasvoi 5,19 prosenttia. Tavoitteen oli säilyttää suhdeluku vähintään samalla tasolla kuin aiempi vuosi, joten tavoite saavutettiin.
	Riittävä vakavaraisuus	omavaraisuusaste vähintään 35 prosenttia	Toteutui Omavaraisuusaste vuonna 2023 oli 75,7 prosenttia. Vuonna 2022 omavaraisuusaste oli 73,8 prosenttia. Omavaraisuusaste kasvoi hieman. Omavaraisuusaste on erittäin hyvä.
Oulunkylän kuntoutuskeskus sr	Tyytyväiset asiakkaat	- säännöllisen asiakastytyväisyyskysely tulokset, - hoito- ja kuntoutuspalvelujen laatumittareiden tulokset	Toteutui Asiakastytyväisyys oli erittäin hyvä, mittausten keskiarvo 4,5/5 (v. 2022 4,6/5). Asiakastytyväisyyttä mitataan ja asiakaspalautetta kerätään jatkuvana (16 osiota asteikolla 1–5 ja avoin palaute). Yhteenvedot käsitellään osastoilla 3 kk välein (avoin palaute käsitellään heti kun se on saatu). Hoito- ja kuntoutuspalvelujen laadun arviointiin ja kehittämiseen on käytössä laatujärjestelmä mittareineen (asiakkuudet, hoito- ja kuntoutusprosessit ja vaikuttavuus, henkilöstö, talous) ja HaiPro-järjestelmä (sis. 13 tapahtumamittaria). Mittareita on kymmeniä, vaikka ns. päämittareita seurataan tarkemmin. Mittausten perusteella tehdään tarvittavat kehittämistoimenpiteet. Tukipalveluilla (hallinto, kiinteistöhuolto ja ravitsemus) on käytössä omat mittarit. Laatutaso on pysynyt hyvänä, joiltakin osin myös parantunut (mm. jatkokuntoutuspotilaiden kotiutusprosentti, vaikka se on jo ollut erinomaisella tasolla, samoin hoitajaksojen pituus on lyhentynyt, myös henkilöstötilinpäätösluvuissa on parantumista, mm. sairaspoissaoloprosentin merkittävä lasku). Koulutus- ja kehittämistoiminta ja tutkimushankkeet etenivät suunnitelman mukaan, mm. Lokomat-kävelyrobottikuntoutuksen vaikutukset AVH-kuntoutujille-

				selvitys valmistui ja Sotilaallisessa kriisinhallintatehtävässä palvelleiden ryhmämuotoisen kuntoutuksen tutkimushanke eteni ja oli vuoden lopussa arviointivaiheessa (kyseessä syksyllä 2022 valmistuneen tutkimuksen jatkohanke, jonka päärahoittaja on Maanpuolustuksen kannatusäätiö).
Ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen	- ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä, jotka ovat kehittyneet toivottuun suuntaan / kaikkien ympäristöjärjestelmässä asetettujen tunnuslukujen/mittareiden lukumäärä (x/x)	Toteutui		Käytössä on Ekokompassi-järjestelmä (ollut vuodesta 2018 lukien), johon sisältyy hiilineutraalisuuteen liittyvät omat tavoitteet ja keinot sekä mittarit, joita seurataan säännöllisesti. Hiilineutraalisuusmittareita (päämittarit) on kuusi, ja näistä 4/6 mittarin luku parani ja kaksi pysyi likimain ennallaan ja kaikki mittariluvut ovat parantuneet kahden edellisen vuoden aikana. Muun muassa sähköenergian ja lämpöenergian kulutus laski, jätteiden lajittelu on tehostunut (muovijätteen määrä vähentynyt). Lisäksi on useita hiilineutraalisuuteen välillisesti vaikuttavia toimenpiteitä, joihin käytännössä vastataan kyllä, toteutuu tai ei toteudu, ja kaikki toimenpiteet toteutuivat. Toimintavuonna 2023 toimenpiteitä kohdistettiin erityisesti energiansäästöön, jossa myös onnistuttiin. Toimintavuonna tehtiin aurinkoenergiainvestointi-päätös (asennus keväällä 2024).
Kustannustehokkuus	- toteutuneet hoitopäivät / kustannukset tuoteryhmittäin (päätuotteet)	Toteutui		Päätuotteita on kolme, ja niiden toteutuneet hoitopäivät/kustannukset toteutuivat seuraavasti: - Sairaalasoinen eli akuutti jatkoahoito ja kuntoutus: 0,003 - Sota- ja sotilasinvalidien ja muu hoiva: 0,004 - Muu kuntoutus, sis. veteraanit: 0,006 (kk 1–6 0,006) Mittariluvun tulkinnan osalta todetaan, että mitä isompi suhdeluku, sen parempi kustannustehokkuus, ja jos seurannassa suhdeluku suurenee, kustannustehokkuus paranee. Vertailulukuja ei ole edellisiin

			vuosiin, mittari otettiin käyttöön vuoden 2023 alusta lukien.
Riittävä vakavaraisuus	- omavaraisuusaste vähintään 30 %	Toteutui	Omavaraisuusaste oli 53,3 prosenttia.

3.1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuuston 1.11.2023 (§ 250) hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat myös tytäryhteisöjä ja niiden hallituksia. Tämän lisäksi ohjeita annetaan kaupunginhallituksen 13.1.2020 (§ 12) hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta -ohjeessa sekä kaupunginhallituksen 28.10.2019 (§ 722) hyväksymissä Helsingin kaupungin eettisissä periaatteissa.

Sisäinen valvonta tarkoittaa sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Kaupunginvaltuuston 1.3.2023 hyväksymän konserniohjeen mukaan tytäryhteisöjen tulee noudattaa kaupunginhallituksen kulloinkin hyväksymää ohjetta sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta Helsingin kaupunkikonsernissa. Tytäryhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat tytäryhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulle. Hallituksen on huolehdittava siitä, että tytäryhteisössä on toimivat johtamisen, raportoinnin, sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan menettelyt. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää ottaen huomioon tytäryhteisön toiminnan laatu, laajuus ja monimuotoisuus. Sisäisen valvonnan on oltava riittävää ja oikeassa suhteessa toimintaan ja sen sisältämiin riskeihin. Tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa asetettujen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja raportointi ovat osa kunkin tytäryhteisön sisäistä valvontaa.

Konsernijohto valvoo tytäryhteisöjen toimintaa ja tuloksellisuutta säännöllisesti muun muassa seurantaraporttien avulla. Tytäryhteisöille tarkoitetun portaalin kautta raportoidaan omistajastrategisten tavoitteiden toteumat, merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella, tulevaisuuden näkymät sekä talouden avainluvut. Tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa määritellyt pidemmän aikavälin tavoitteet korvaavat vuodesta 2022 lähtien talousarviovalmistelun yhteydessä aiemmin erikseen vuosittain määritellyt kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet sekä konsernijaostolle raportoitavat tavoitteet.

Keskitettyjä konsernitoimintoja on rahoitus- ja sijoitustoiminnassa sekä hankinnoissa. Tytäryhteisöt vastaavat itse toimintansa ja omaisuutensa vakuuttamisesta. Harmaan talouden torjunnassa tytäryhteisöt hyödyntävät muun muassa Tilaajavastuu.fi-palvelua ja osallistuvat kaupunkikonsernin ja Verohallinnon väliseen yhteistyöhön.

Voimassa olevan konserniohjeen mukaan kaupungin tytäryhteisöt ja -säätöt jaetaan kahteen eri ryhmään eli salkkuun: markkinaehtoisesti toimiviin tytäryhteisöihin ja muihin tytäryhteisöihin. Kaupungin omistajaohjauksessa voidaan soveltaa erilaisia toimintaperiaatteita ja -tapoja markkinaehtoisesti toimivien tytäryhteisöjen ja muiden tytäryhteisöjen välillä esimerkiksi asettamalla erilaisia velvollisuuksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suhteen. Kaupunginhallitus päättää tytäryhteisöjen sijoittamisesta salkkuihin osana tytäryhteisökohtaisia omistajastrategioita. Kaupunginhallitus on vahvistanut omistajastrategiat 27.2.2023.

Konsernijohto on seurannut toiminnan ja talouden seurannan yhteydessä muun muassa seurantaraporttien avulla konserniyhteisöjen riskitilannetta. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on yhteisöjen koon ja toiminnan laajuuden kannalta toteutettu toiminnan vaatimalla tavalla, eikä siinä ole havaittu merkittäviä puutteita.

Vuoden 2023 tilinpäätöstietojen liitteeksi kaikkia kolmea sosiaali-, terveys ja pelastustoimialan toimiaan kuuluvaa tytäryhteisöä veloitettiin toimittavan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan

selontekonsa ja kaikki toimittivat sen. Saadut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot tukevat näkemystä, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa ei ole merkittäviä puutteita ja tytäryhteisöt tunnistavat toimintaansa liittyvät riskit hyvin. Ko. tytäryhteisöjen toiminnan luonne ja laajuus vaikuttavat myös siihen, että sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa tulee toteuttaa huolellisesti.

3.1.6.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

3.1.7 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Sosiaali-, pelastus- ja terveystoimialan tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 28 998 029,12 euroa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa

Tilikauden ylijäämä 28 998 029,12 euroa, ehdotetaan kirjattavaksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.